

חמודי שי

על התורה והמועדים

הגנים והעיונות מחדשים בדרך הדרוש המוסר כפרשת השבוע | גליון י | פרשת ויקרא תשפ"ז

הקרבן כתורה על השפע

הקדמה

ספר ויקרא

עמוד העבודה: הקרבנות והתפילה

בתוה"ק בפרשתנו (א, א): "וַיִּקְרָא אֱלֹהִים מִשָּׁה וַיִּדְבֹר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאָמֹר:"

אלו המילים הראשונות והפסוק הראשון שאני כילד בן חמש, למדתי מהתורה, כפי שלימד אותי הרב'ה בחיידר. לימוד זה היה זמן קצר לאחר שלמדתי להגות את המילים בלשון הקודש, ולהתחיל להגיד את מילות התפילה. בגיל כה צעיר לא שמתי לב לחשיבות של לימוד שני העניינים אלו יחד - תפילה והפסוקים של חומש ויקרא. גם לא שמתי לב שאני בעצם קורא בתורה שלא לפי הסדר - כי התורה באמת מתחילה בחומש בראשית. רק מאוחר יותר התחלתי לתהות מדוע לא התחלנו את הלימוד לפי הסדר, מבראשית.

מנהג ישראל להתחיל לימוד התינוקות בתורת הקרבנות

היום אני מבין את החשיבות והיפוי של מנהג עתיק זה, להתחיל את לימוד הילדים מספר ויקרא בפסוקי הקרבנות. מקורו של המנהג מזמן התלמוד והוא עדיין נהוג בהרבה מהחיידרים והישיבות. ייתכן שיש סיבות נוספות לדחות את לימוד בראשית - ענייני בריאת העולם - נושא מסובך שאפשר ללמוד אותו ברמות שונות. הסוגיות המפורסמות בש"ס דנות בסכנות האפשריות של הלימוד לעומק והצלילה לרזי מעשה בראשית. "ארבעה נכנסו לפרדס" ורק רבי עקיבא יצא ללא פגע.

מעבר לחששות ללמד את הילדים מעשה בראשית, יש סיבה חשובה ויותר מחייבת לכך שילדים מתחילים את לימוד התורה - בן חמש למקרא:

מעלת לימוד הקרבנות ותוקף קיום העולם בזכות תינוקות של בית רבן

המדורש מביא פסוקים מיחזקאל כראיה לכך שאפילו כשאין בית מקדש אנחנו יכולים לזרז את הקמתו מחדש על ידי לימוד המידות

והמדדים של בית המקדש. המדרש אף מגיע למסקנה שעצם לימוד תורת הקרבנות, אפילו אם לא ניתן ליישם את הבאת הקרבנות, מסוגל להחיש את חזרת הקרבנות ובניין בית המקדש: "אילולי התינוקות שקורין בסדר הקרבנות לא היה העולם עומד". זה מקור אחד למנהג שלנו ללמד את הילדים, תינוקות של בית רבן, את הקרבנות. באופן כללי, אנחנו מאמינים שהלימוד של הילדים מקיים את העולם: "אין העולם מתקיים אלא בזכות הבל פיהם של תינוקות של בית רבן".

מדוע כה חשוב שהילדים ישנו דווקא את פסוקי הקרבנות ובפרט את תורת העולה? אשתף אתכם בגישה שעלתה בדעתי, המסבירה את זה.

שורש ענין הקרבנות מראשית הבריאה

ספר ויקרא הינו החומש השלישי, כבר עברו כמעט 2,500 שנה של היסטוריה, הבה נעיין בהקשר ברקע לספר ויקרא, מתוך ספרי בראשית ושמות. בואו נתחיל מהפרשה הראשונה בספר בראשית. בפרשת בראשית יש את סיפור קין והבל. קין היה חקלאי והבל רועה צאן. כל אח רצה להקריב להקב"ה מתוצרתו, גידולים ובהמות. הבל העלה קרבן מהצאן, למעשה הקרבן הראשון הכתוב בתורה. קין העלה מזון, בדומה לקרבן מנחה. אנחנו רואים

עניינים שנתבאר

הקדמה

מנהג ישראל להתחיל לימוד התינוקות בתורת הקרבנות ----- מעלת לימוד הקרבנות ותוקף קיום העולם בזכות תינוקות של בית רבן ----- שורש ענין הקרבנות מראשית הבריאה ----- קרבן פסח מצרים: ביטול עבודה זרה והכרזת אמונת ישראל --- בטעם הקרבנות לדעת הרמב"ם - עקירת דרכי עבודה זרה ----- הקמת המשכן והשראת השכינה כהכנה לעבודת הקרבנות ----- התפילה במקום הקרבנות בזמן שאין בית המקדש קיים ----- קרבן התמיד ואחדות ישראל במחצית השקל ----- מטבע של אש דמיון למעלת הכוונה בתפילה --- דמיון מחשבת הקרבן למחשבת התפילה ----- כוח תפילת התינוקות והבל פיהם למהר את הגאולה ----- טעמי הקרבנות בין שיטת הרמב"ם לשיטת הרמב"ן ----- תפילת "רצה" ובקשת השבת העבודה לציון ----- שלושת חומשי התורה כנגד שלושת עמודי העולם ----- ספר בראשית - עמוד החסד ----- ספר שמות - עמוד התורה --- ספר ויקרא - עמוד העבודה

פרשת ויקרא

יסוד הבאת הקרבן הוא ההרגשה שאדם עפר מן האדמה ----- "מכם" הכוונה להרגיש שהוא אחד עם כללות ישראל --- משה שומע דבור ה' אליו וכל אדם זולתו אינו שומע ----- בכל יום בת קול יוצאת - יכול האדם להיות בבחינת משה ולשמוע את הקול שאחרים לא שומעים ----- יש לאדם להתעורר בכל יום לתשובה מהרגש של הבת קול

פרשת ויקרא

עבודת הקרבן שיכליל עצמו עם כלל ישראל

בתוה"ק בפרשתנו (א, ב): דְבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם פִּי יִקְרִיב מִפֶּם קִרְבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרְבוּ אֶת קִרְבְּנֵכֶם:

וברש"י, "אדם למה נאמר? מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל".

אדם כי יקריב - לבוא לבחינת ענווה על שנברא מן האדמה

ולעניות דעתי, יש להוסיף בזה עוד ביאור, המשך בעמוד ג

המהות של התפילה - קרבן

כבר מההתחלה את הרעיון והנטייה להעלות קרבן כתודה לשפע שקיבלנו.

נח יוצא מהתיבה

לאחר המבול. הוא מעלה מהבהמות הטהורות קרבן עולה לה'. ה' מקבל את הקרבנות ומבטיח שלא להביא עוד מבול על האדמה. כל שלוש האבות, אברהם, יצחק ויעקב, מעלים קרבנות. אנו רואים זאת לאורך ההתפתחות שלנו כעם ואף לאחר מכן, בייחוד בהקשר של יציאת מצרים בספר שמות.

קרבן פסח מצרים: ביטול עבודה זרה והכרזת אמונת ישראל

יש קשר פנימי בין ספר ויקרא לספר שמות, לעיתים קרובות שבת הגדול הבאה לפני פסח היא פרשת צו. הסיבה שקוראים לשבת זו שבת הגדול, לפי הטור, היא על שם הנס. ארבעה ימים לפני הקרבת קרבן פסח במצרים, ביום השבת, הכנו את הכבשים על ידי קשירתם לרגלי המיטה. המצרים ראו מה שאנחנו עושים וידעו שאנחנו מתכננים להקריב את הבהמה הזאת, שהם עבדו לה, ובכל זאת אף יהודי לא נפגע. ולכן אנחנו קוראים לשבת 'שבת הגדול', לזכר הנס הגדול שהיה שם.

ואז הקרבנו את קרבן פסח הראשון בהיסטוריה שלנו, הקרבן הראשון שלנו כעם. קרבן פסח היה מצוה ייחודית שניתנה לבני ישראל כדי שיהיו ראויים ליציאת מצרים. נצטוונו למרוח את הדם, לפי רוב השיטות, על הצד החיצוני של המזוזה כאות לכך שקיימנו את המצווה. הדם שהוצג לרואה מחוץ לבתים העיד שהרגנו את העבודה זרה של המצרים. לא פחדנו, כמו שלא פחדנו ארבעה ימים קודם, ביום השבת, לקשור את העבודה זרה של המצרים לרגלי המיטה.

אפשר לראות מהקרבן הראשון שלנו כעם שהוכחנו את האמונה שלנו בה', על ידי זה שהראנו למצרים שאנחנו לא מפחדים מהם או מאלוהיהם. אנחנו שוללים אותם. יש לנו אדון חדש, רבונו של עולם, ואנחנו מקיימים את מצוותיו.

היבט אחד לגבי הקרבן הוא שהוא מחבר אותנו ומקרב אותנו אל הקב"ה. המילה קרבן מלשון קרב, להתקרב אל ה'. בקרבן פסח מצרים התנגדנו למצרים על ידי לקיחת העבודה זרה שלהם לעיניהם, והעלאתה במקום כקרבן לה'.

כטעם הקרבנות לדעת הרמב"ם – עקירת דרכי עבודה זרה

קרבן פסח מצרים עולה בקנה אחד עם גישת הרמב"ם לסיבה הכללית להעלאת קרבנות. הרמב"ם סובר שהסיבה שהצטרפנו לקרבנות היתה כדי להתנגד ליצר הרע של ע"ז ולמנהגי הגויים של אותה תקופה שסגדו לחיות אלו. לגויים היו כל מיני סוגים של עבודה זרה שהם סגדו להם, או על ידי העלאת קרבנות, או על ידי שלא הרגו את החיות האלה ועבדו אותם כאלים.

כאן, במשך היציאה ממצרים, אנחנו מפגינים את הנכונות שלנו לעקור את העבודה זרה שהיתה מסביבנו כל כך הרבה שנים במשך

העבדות במצרים. עקרנו אותה בפומבי. לקחנו וקידשנו אותה. על ידי קיום ציווי ה' ועשיית רצונו ית' התקרבו אלינו ית'.

הקמת המשכן והשראת השכינה כהכנה לעבודה הקרבנות

מאוחר יותר בספר שמות אנחנו מגיעים למדבר ואנחנו בונים את המשכן. בסיום של ספר שמות כתבתי על משה במהלך שבעת ימי המילואים. בסוף, תפקידו של משה ב"הוקם המשכן", הוא המכה בפטיש שמסיים את המלאכה. תפילתו של משה "ויהי נעם ה' אלוקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו", הוא מוריד את השכינה ועכשיו אנחנו מוכנים לעשות את העבודה. עכשיו אנחנו יכולים להביא קרבנות במחיצות העזרה.

התפילה במקום הקרבנות בזמן שאין בית המקדש קיים

הזכרתי בסיום לספר שמות שבזמן הזה אין לנו בית מקדש אבל עדיין יש לנו עבודה. התפילה היא העבודה שלנו. זה חלק בלתי נפרד מעבודת הקרבנות.

חז"ל מלמדים אותנו שהתפילות, שחרית ומנחה, וערבית, נתקנו כנגד קרבנות תמיד, תמיד של שחרית, ותמיד של בין הערביים, וכנגד הקטר חלבים ואברים כל הלילה תקנו את תפילת ערבית. אפילו שהאבות, אברהם, יצחק, ויעקב, תקנו את התפילות, חז"ל אומרים שהתפילות מקבילות לקרבן התמידים, שהיו עולות - חביבים לפני ה'.

קרבן התמיד ואחרות ישראל במחצית השקל

למה הם היו כ"כ חביבים? אנחנו יודעים שקרבן התמיד היה קרבן ציבור שנרכש מתרומת מחצית השקל. כל יחיד מהציבור נתן מחצית השקל. האדם הכי עשיר נותן את אותה מחצית השקל כמו האדם הכי עני. כולם שווים. ביחד, מתוך אותו שוויון, אנחנו מממנים את קרבן התמיד. בכל יום התמידים מסמלים את אחדות עם ישראל והקשר בין עם ישראל לה'. כפי שאנחנו יודעים, קרבן עולה הוא קרבן ללא אנוכיות. הוא כולו לה'. הכהנים עושים את העבודה עבור קרבן ויש להם חיסרון כיס. זה רק לשם מצווה, לרווח רוחני. קרבן עולה נשרף כולו באש המזבח - "עלה אשה ריח ניחוח לה".

"הוא העלה על מוקדה... אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". זה כמו הנר תמיד. זוהי אש שאף פעם לא כבתה, בדיוק כמו הנר המערבי, נר התמיד שבמנורה, שנתן עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בתוך כלל ישראל בכל זמן המשכן ובבית המקדש הראשון. ונראה לי, שאש התמיד על המזבח סימלה את הקשר החזק שמהווה עדות לקשר ולקורבה שבין עם ישראל לה'. התמידים, שהיו קרבן עולה, מייצגים את המסירות הכוללת, חסרת האנוכיות, של עם אחד לה' אחד.

מטבע של אש דמיון למעלת הכוונה בתפילה

אותו דבר נכון לגבי התפילה. התפילה היא אישית. הכוונה היא האש, כפי שכתבתי בחמודי שי על פרשת לך לך ועל פרשת תרומה ע"פ דברי החתם סופר על מחצית השקל. החתם סופר שואל מדוע היה צריך להראות למשה "מטבע של אש"? משה לא הבין למה אדם לא יכול לתרום יותר ממחצית השקל, אם הוא רוצה להיות יותר נדיב.

ה' מסביר למשה שזו לא הכמות שחשובה. כל אחד נותן את אותה

שלושת החומשים: ג' עמודי העולם

על עצמנו ולקיים מצוות, להתמקד על הרוחניות שלנו ולא על החומריות. יש הרבה הבדלים בין הטעמים של הרמב"ם והרמב"ן בנוגע לקרבנות. אנחנו יודעים שטעמי המצוות הם דברים שאנחנו לא יכולים להבין עד הסוף. הם רק ציוני דרך עבורנו להשיג גישה להבנה מסוימת, וזה עוזר לנו להתמקד על התפילות שלנו ותוך כדי כך להחיש את הגאולה.

תפילת "רצה" ובקשת השבת העבודה לציון

כפי שאנחנו אומרים בתפילה כל יום ברכת "רצה". ברור מברכה זו שיש הקבלה בין תפילה לעבודה. אנחנו אומרים כל יום "רצה ה'... ולתפילתם שעה והשב את העבודה לדביר ביתך ואישי ישראל ותפילתם מהרה באהבה תקבל ברצון". אנחנו מבקשים מהקב"ה להשיב את הקרבנות. וסיום הברכה הוא - "ותחזנה עינינו בשובך לציון ברחמים. ברוך אתה ה', המחזיר שכינתו לציון ברחמים, בב"א כיה"ר.

שלושת חומשי התורה כנגד שלושת עמודי העולם

ועוד עלה בדעתי, לבאר בהמשך הספרים בראשית, שמות, ויקרא, ע"פ דברי המשנה:
"שמעון הצדיק היה משירי כנסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות א, ב).
קיום העולם עומד על שלשה הספרים האלה מהתורה:

ספר בראשית – עמוד החסד

ספר בראשית כנגד עמוד החסד - מעבר לבריאת העולם ש"עולם חסד יבנה", זרח שמשו של אברהם אבינו ומידתו של "חסד לאברהם" וקבע את הדרך של מידת גמילות חסדים לו ולבניו אחריו לדורות עולם. שרה אימנו היתה שותפתו של אברהם בהכנסת אורחים וכל חסדיו, רבקה אימנו זכתה להיכנס לכלל ישראל כאשר יצחק בעבור מידת החסד, שאמרה "שתה וגם לגמליך אשקה", ורחל אימנו היא אם כל ישראל בעבור החסד העליון שעשתה לאחותה וויתרה על יעקב אבינו במסירת הסימנים הסודיים, בכדי שלא לבייש את לאה.

ספר שמות – עמוד התורה

ספר שמות כנגד עמוד התורה - לידת משה המביא תורה מה' לישראל, יציאת מצרים שהיתה ע"מ שישראל יקבלו את התורה, ומתן תורה בו' סיון, ובזה הועמד עמוד התורה התומך את מציאות העולם בקיום התנאי של יום השישי (הארכנו בזה הרבה בחמודי שי לבראשית ובחמודי שי לשמות).

ספר ויקרא – עמוד העבודה

ספר ויקרא כנגד עמוד העבודה - הספר כולו נקרא 'תורת כוהנים' וסובב על עניני עבודת המקדש, ותפילות כנגד תמידים תקנום, וכ"ש בזה"ז שבעוה"ר נחרב בית מקדשינו ובטלה עבודת הקרבנות "ונשלמה פרים שפתינו", והתפילות ואמירת הפסוקים וההלכות של הקרבנות מעמידים את עמוד העבודה עד ביאת גואל צדק, ותשוב השכינה לציון וסדר העבודה לירושלים בב"א.

מחצית השקל. אני אביט לאש ש ב ו ע ר ת בלבבות ולמה כוונתם בנתינת מחצית השקל. הכוונה בליבם

ובמוחם. אם אדם עני רוצה לתת יותר אבל אין ביכולתו, והוא נותן את מחצית השקל בכוונה, בלב שלם, הוא מקבל שכר על הרצון וההתלהבות הזאת. ואותו דבר לגבי אדם עשיר. אם הוא רוצה לתת יותר, אבל הוא לא יכול, בגלל שזה מחצית השקל בלבד, הוא יקבל שכר על כך.

דמיון מחשבת הקרבן למחשבת התפילה

בהשראת החת"ס כתבתי רעיון דומה לגבי מטבע של תפילה. הכל תלוי בכוונה. יש לנו מטבע של תפילה שקבעו לנו אנשי הכנסת הגדולה. הכוונה מאירה כל מילה והופכת את המילים, כמו את מחצית השקל, למטבע של אש ואז הן עולות לשמים. כך כוחה של הכוונה בתפילה. והנה, התפילות הקבועות הן כולן כנגד קרבנות ציבור, ובזה מובנת מאליה חשיבותה וכוחה של תפילה בציבור. ואיתא בספה"ק מכל הדורות שכמו שמחשבה לא ראויה פוסלת את הקרבן, כך חוסר הכוונה והיסח הדעת פוסלים את התפילה. ועלה בדעתי דבר נחמד, שאחת מהמחשבות שפוסלות את הקרבן היא לאכלו חוץ למקומו. והנה, ענין המקום יש לו מבוא גדול בתפילה. צריך "תיקון המקום" כלשון הרמב"ם בהל' תפילה, שהמקום שמתפללים בו צריך להיות נקי ולא גבוה באופן שהמתפלל יפחד ליפול וכו'. ומעבר לזה, "כל הקובע מקום לתפילתו אלוקי אברהם בעזרו", ומעבר לזה, כל פעם שאדם עומד בתפילה הוא לוקח ג' צעדים קדימה לעמוד ממש במקום לפני ה', ובאמת בעמדו בתפילה המתפלל תופס את מקומו ואסור להכנס לד' אמותיו. ועפ"ז יש לומר שהמסיח דעת לעניינים אחרים חוץ מתפילתו הוא ממש כמחשבה חוץ למקומו בקרבן.

כוח תפילת התינוקות והבל פיהם למהר את הגאולה

כשאנו מתפללים בציבור ויש לנו את אותן מחשבות של כוונה לשם שמים אנחנו יכולים להשיג דברים כה גדולים, ולהביא את הגאולה. הילדים, שטהורים בליבם ושכלם, ללא חטא, כשהם אומרים את המילים האלו, המטבעות האלו - הן עולות ישר לשמים בלי שום מחיצות. הבל פה של אותם תינוקות של בית רבן יכול להחיש את הגאולה. זה עוזר לא רק לקיים את העולם אלא גם לתמוך באנשים שמלמדים אותם, וההורים שמלמדים ומגדלים אותם ומכוונים אותם לדרך הנכונה, עבור עתיד המסורה שהם ימשיכו הלאה בעתיד.

טעמי הקרבנות בין שיטת הרמב"ם לשיטת הרמב"ן

הקרבנות מקריבים אותנו לה', כדעת הרמב"ן בטעמי הקרבנות, זה כאילו שאנחנו מקריבים את עצמנו. אנחנו באמת אמורים להיענש על החטאים שלנו. זה שיעור בענווה, עד כמה עלינו להעריך את מה שיש לנו. כשאנחנו רואים את דם הבהמה שהוקרבה וחוזרת לה', אנחנו קולטים שאנחנו בני-תמותה ועד כמה עלינו לעבוד

נשמע בכל יום בליבו של אדם, ומי שיש לו דעת ושומע ומבין את ההכרזות נושא לבו לשוב בתשובה, והרי הוא בבחינת משה."

השומע לכת קול הרי הוא בבחינת משה

בדומה לכך, "ויקרא אל משה", משה היה יכול לשמוע את קול ה', אנחנו מקבלים בת קול מהר חורב ואנו צריכים לכוון את עצמנו לקלוט את הבת קול, ואם נשמע ונשים לב אליה, הבת קול תחדור אל לבנו ויהיה לנו הרהור תשובה. ואזי נשמע כעין שמשה רבינו ששמע את הקב"ה.

ועל אף שהרבה דרגות יש בזה, כי דרגת שמיעת משה רבינו היא בדרגת פנים בפנים, עכ"ז עדיין יש לנו דרגת שמיעת הבת קול מהר חורב, להרהור התשובה, אנו יכולים לשמוע את דברי ה' דרך הבת קול, שיוצאת מהר חורב, זה סיני.

אולם מי שאינו מחונן בדעת, ואינו משים לב להרהורי תשובה בלבו שמכרסמים בו בכל יום תמיד, שהרי כל אדם רוצה באמת בתוכו ובפנימיותו לשוב בתשובה, ויש בו חלק המבעבע ובווער בקרבו תמיד, רק שצריך להשים על לב לאש הפנימי הזה (ועיין דברים נפלאים בענין הזה ברמב"ם הל' גרושין ב, כ).

ולכך האדם שכל כולו שקוע בעסקיו, ולא שת לבו הרי כאילו לא הגיע אליו, לא נגע בו הקול כלל, נחשב חלילה כאילו הבת קול דילגה עליו, אינו מנסה לשמוע את דברי הבת קול, כי כשישים לב וישמע, הרי הוא בבחינת משה רבינו ששומע קול שאחרים אינם שומעים, הבת קול הזו. והבת קול חוזרת בכל יום. זהו חידוש מפי נכד הבעל שם טוב הקדוש. והוא כפתור ופרח.

מה החיבה ב"ויקרא"

"ויקרא לשון חיבה" (רש"י). מהי החיבה בקריאה שקדמה לכל הדיבורים והאמירות והצווים?

יש לומר שהקריאה הייתה בבחינת התמנות חדשה, כאילו שמשה רבינו לא נמצא בשום משרה קבועה שאפשר להרגיש בה התיישנות, אלא מרוב ענוותנותו הוא לא רואה בתפקידו דבר המובן מאליה, ובכל פעם מתפעל כאילו זו הפעם הראשונה שהוא נקרא לעבוד. וזה ודאי מורה על חיבה מהקדוש ברוך הוא שהוא בוחר במשה, ושוב בוחר במשה, ושוב בוחר במשה, ומשה רבינו מצדו מרגיש התחדשות תמידית בתוספת אהבה ויראה אחרי כל קריאה שקודמת לעצם הדיבור או הציווי, וכעין זה איתא בשפת אמת, עיי"ש.

שינוי יחס השי"ת למשרע"ה בין פרשת ויקרא לפרשת תצוה

והנה, בניגוד גמור לבחינת האהבה והחיבה שיש בפרשת ויקרא, מצינו "חוסר יחס" כביכול בפרשת תצוה! שמעבר לזה שהקריאה לא מוזכרת בכלל, אבל אפילו שמו של משה לא מוזכרת. והנה כבר איתא בספרים שמשה בפרשת כי תשא כביכול הוציא קללה לעצמו "ואם אין מחני נא מספרך", וקללת חכם אפילו על חנינם היא באה. אז הקדוש ברוך הוא המתין עד פרשת תצוה, שהיא

דהתורה"ק באה ללמד אותנו, כשאדם מביא ומקריב קרבן, יש לו לבוא להרגשה של ענווה יתירה, ולהרגיש שהוא אדם שנקרא כן בגלל שנברא מן האדמה, ובוז בא לתשובה שלמה על עוונותיו אשר חטא כשמביא את קרבנו. צריך האדם להיות כל חייו אסיר תודה לאביו שבשמים על עצם בריאתו, וכבר בהתחלת הבריאה מצינו לשון עפר מן האדמה, ולכך בכל פעם ששב בתשובה נאמר "אדם" כי יקריב מכם - לשון אדמה.

ולכך בתפלת ימים נוראים אשר הוא העת והעונה לשוב בתשובה התקינו בנוסח התפלה, "אדם יסודו מעפר וסופו לעפר", להביא את האדם להכרה שהוא נקרא אדם ע"ש שהוא מן האדמה, וברגש זה של ענווה חוזר בתשובה שלמה, ואין זה בגדר הידור מצווה או תוספת כוונה גרידא, אלא שרק ע"י רגש הענווה על שנברא מן האדמה זוכה לכפרה! מאיזה עפר נברא אדה"ר? מהעפר של מקום המזבח! וכך אמרו רז"ל: "אדם ממקום כפרתו נברא"! נמצא שעד שלא ירגיש בשפלותו שנברא מן האדמה הוא לא יתחבר למקום שממנו נברא, שהוא מזבח כפרתו, שעליו נאמר "מזבח אדמה תעשה לי", והבן.

עומק החידוש בענוות משרע"ה

לפי דברינו הנ"ל יש להוסיף טעם במש"כ "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" שלפי דברינו הנ"ל, אדם נאמר על מישהו שיוודע בעצמו שהוא רק עפר מן האדמה ולכך סיים "על פני האדמה", כלומר שזה שנברא מהאדמה על פניו תמיד, כאברהם אבינו שאמר על עצמו "ואנכי עפר ואפר" שמשמע"ה עניו יותר מזה, ואמר על עצמו "ונחננו מה", כמאמר רז"ל, ומרומז שפיר בקרא לפי דברינו. כן נראה לבאר.

יכולת עצמו עם כל ישראל

מוסיף השפת אמת הק', שעל האדם לתת מהפנימיות שלו, מהמחשבות והרצונות שלו, וזהו "אדם כי יקריב מכם". הדגש הוא על מכם, מעצמכם, מרצוננו של האדם להשם יתברך, מהמוכנות של האדם לכלול את עצמו כחלק מכנסת ישראל, הכנסת עצמו בתוך כלל ישראל, לא רק כיחיד אלא כחלק מכלל ישראל, זהו קרבן שלם, ואז אין האדם מביא קרבן מן החי, אלא מקריב את עצמו גם כן.

והביאור בזה נ"ל, דדבר זה הוא החלק החשוב ביותר בהבאת הקרבן, חייב להיות "אדם כי יקריב מכם", יקריב זה מלשון קרבה, האדם מביא עצמו קרוב לה'. ולוקח מתוכו ומקריב, מעניק מעצמו לה'.

קול ה' למשה

"ויקרא אל משה" וברש"י, "הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל אינם שומעים", משה שומע את הקב"ה קורא את שמו, ואף אחד אחר לא שומע, אות וסימן של חיבת ה' למשה.

בפרקי אבות (ו, ב) "אמר רבי יהושע בן לוי, בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה."

מבאר הדגל מחנה אפרים "בת קול היינו הרהור של תשובה

מהרא"ל צינץ

"ויקרא אל משה", האותיות הסופיות של שלוש המילים האלו יוצרות את המילה אלה. אומר המהרא"ל צינץ שלפי דברי המגלה עמוקות זה מרמז על חטא העגל, שישראל אמרו "אלה א-לוהיך ישראל". בגלל אותו חטא נסתלקו ממושה אלף אורות ונשארו אלף מיני זיו בלבד. ויקרא בא' קטנה, הא' הקטנה מרמזת שהאלף אורות התמעטו לאלף מיני זיו בעקבות החטא של ישראל, שאמרו "אלה א-לוהיך ישראל". למה זה קרה למושה, הרי משה לא היה בחטא העגל? כי משה המנהיג והמורה של ישראל. הוא אמור להנהיג את כלל ישראל וללמד אותם לפי ערכם ולפי שירדו ישראל ממדרגתם היה הכרח שגם המנהיג והמורה יפול. בתור המנהיג והמורה שלהם גם הוא היה צריך ליפול, להיות משתווה אליהם. ולכן מסתיים הפסוק - "וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר", לפי שהכול לאמור לישראל, התפקיד שלו, כל אישיותו וכל מהותו הם כמנהיג של כלל ישראל. ולכן כשהם יורדים מדרגה גם הוא, כמנהיג ומורה שלהם, יורד יחד איתם.

הפרשה האחרונה לפני שחוזרים חלילה לפרשת כי תשא, לקיים בו את מחיקת השם שכביכול קילל את עצמו. אבל המעיין יראה שזה לא השמטת שמו של משה מאותה פרשה, אלא הקדוש ברוך הוא מדבר עם משה באופן שאין בו שום התייחסות של חיבה אלא קורא לו "ואתה" זה כאחד המצווה לאחר שאינו מכירו ואין לו שום יחס אישי אליו!

היחס הקשה בנוגע למשיחת אהרן ובניו

אחד הציוויים בפרשת תצוה שנאמר בו "ואתה" היה "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" הציווי להכין את הכהנים להתקדש לכהונה, שזה יוצא לפועל בספר ויקרא (בפרשת צו בדומה לתצוה), ורואים פה ניגוד גדול, שבספר של "החיבה למושה" שוב התורה חוזרת על הציווי של משה למשוך את הכהנים ולקדשם, ובפרשת תצוה נאמר בדיוק אותו ציווי בלשון קשה, וכביכול בחוסר התייחסות.

המשכן וכהונת אהרן ובניו לאחר חטא העגל

כידוע אין מוקדם ומאוחר בתורה, וכבר יש דעות שאילולי חטא העגל לא היה המשכן כפי שאנחנו מכירים, ובאמת הפרשיות תרומה ותצוה נאמרו לאחר חטא העגל. צא ולמד מזה שלפני חטא העגל העבודה הייתה בכורים, ולא בכהנים בני לוי, יוצא אפוא שכל בחירת אהרון ובניו הייתה לאחר חטא העגל. את חטא העגל אהרן הוציא לפועל, בגלל הלחץ של הערב רב, שמושה רבינו קיבל לתוך עם ישראל.

העבודה הקשה והמסוכנת שמוטלת כולה על משה

לקדש את אהרן לכהונה היא מורכבת בשביל משה רבינו. מצד אחד מה שאהרן ראוי לכהונה זה מצד שהוא אחיו של משה, וכחלק ממושה שלא היה מעורב בחטא העגל, זה מה שעושה את אהרן ראוי לכהונה. אבל משה צריך להתאמץ כדי לקרב את אהרון יותר אליו ואל בחינתו וקדושתו, כלשון הציווי "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך", וכן כתוב בפרשת צו "ויקרב אליו בני אהרון".

מצד שני, משה גם צריך לעבוד קשה לקרב את אהרון אליו בגלל שאהרון הוציא את חטא העגל לפועל הייתה קצת אשמה על משה בעצמו, על שהביא את הערב לתוך בני ישראל כמאמר השי"ת למשה "לך רד כי שחת עמך" הכוונה "עמך ולא עמי". דברי השי"ת מוסבים על הערב רב שמושה קיבל, והם הכשילו את בני ישראל בכלל, ואת אהרון בפרט.

היות שיש למשה בחינת אשמה בנפילת אהרון, הוא חייב לעבוד יותר קשה להמשיך מקדושתו עליו, כדי להרים את אהרון להיות ראוי לכהונה. ואם כן, אין כאן סתירה לעצם אהבת השי"ת למשה כפי שמתבטאת בפרשת ויקרא ובין היחס הנוקשה בפרשת תצוה. היחס הקשה היה כדי להביא את משה להתאמץ התאמצות יתרה בקרבת אהרון ולהעלותו ולקדשו עד שיהיה ראוי לכהן.

מערכת ספרי "חמודי שי" עה"ת ומועדים

בשמחה רבה אנו לבשר

להוגי התורה ולומדיה רבנן ותלמידיהון
אשר בעזה"ת אנו נערכים להוציא לאור עולם
ספרי חמודי שי

חמודי שי ספר ויקרא

חמודי שי - הגדה של פסח

אשר במ רעיונות נפלאים ויחודיים
על התורה ועל המועדים

מעוטר בהסכמת גדולי ישראל

בא"י ובחו"ל

שנתפעלו מחידושי תורתו של המחבר שליט"א

הספרים יפוצו בחנויות הספרים המובחרות
בא"י ובחו"ל

כאשר יפורסם בעזה"ת

טעמו וראו כי טוב ... אור יקרות סלוא בפז